

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Іщук Михайло Анатолійович

*старший викладач кафедри митної справи та товарознавства,
Державний податковий університет*

Попіль Аріадна Павлівна

студентка,

*Навчально-науковий інститут
економічної безпеки та митної справи
Державного податкового університету*

Ухилення від сплати митних платежів є одним із найгостріших викликів для економіки України, особливо в умовах війни, що послаблює державні фінанси та стимулює розвиток тіньової економіки. Недостатня прозорість митних процедур і зловживання у сфері митного контролю призводять до суттєвих втрат бюджету та створюють нерівні умови для бізнесу. Враховуючи актуальність боротьби з такими порушеннями, важливо аналізувати зарубіжний досвід для вдосконалення національної митної політики.

Метою наукової розвідки є розробка рекомендацій щодо боротьби з ухиленням від сплати митних платежів в Україні на основі аналізу зарубіжного досвіду, зокрема Литви, Швеції, Кореї та Бельгії, та адаптація найкращих практик для українських реалій.

Литовська система митного регулювання поділяє митні порушення на злочинні та адміністративні. Основними критеріями є величина збитків, що перевищують 9412,65 євро, та форма вини (умисел чи необережність). Злочинні порушення охоплюють контрабанду, митне шахрайство та незаконне зберігання підакцизних товарів. Наприклад, у 2020 році Литва зафіксувала спробу контрабанди лікєро-горілчанних виробів на значну суму, що призвело до кримінального переслідування [1]. Адміністративні порушення включають неправильне декларування та недотримання митних процедур, за які можуть застосовуватися різноманітні санкції: від штрафів до 5800 євро до позбавлення волі на термін до 10 років з конфіскацією товарів. Податкові санкції коливаються в межах 10–50% несплачених податків, залежно від конкретних обставин.

Швеція та Корея дотримуються законодавства ЄС, приділяючи значну увагу контролю статусу авторизованих економічних операторів (АЕО). У цих країнах порушення митних правил можуть призвести до втрати статусу АЕО, що ускладнює ведення міжнародної торгівлі. Наприклад, у Швеції компанії, які не дотримуються правил, можуть

втратити доступ до спрощених процедур митного оформлення, що негативно вплине на їх конкурентоспроможність. Крім того, у Кореї у разі втрати статусу АЕО бізнеси зазнають значних затримок у митному оформленні, що додатково ускладнює їх діяльність.

Бельгійська система акцентує увагу на відповідальності митних брокерів за правильність поданих даних, що підвищує відповідальність усіх учасників процесу та знижує ризик помилок у митному оформленні. Відповідно до норм ЄС, відповідальність за правильність даних у митній декларації несе декларант, який також відповідає за достовірність супровідних документів і дотримання всіх процедур [2]. У разі виявлення розбіжностей декларант зобов'язаний внести виправлення або повідомити митницю під час подання товарів.

В Україні можливе перейняття підходу Литви до класифікації митних порушень за ступенем тяжкості та розміром збитків, що дозволить підвищити ефективність митного контролю. Впровадження механізмів контролю АЕО, як у Швеції та Кореї, сприятиме формуванню прозорої та відповідальної системи міжнародної торгівлі.

Адаптація бельгійських підходів до відповідальності за подані митні декларації також посилить довіру до процесу митного оформлення. Наприклад, впровадження жорсткіших вимог до митних брокерів може зменшити кількість помилок при оформленні документів, що, в свою чергу, призведе до зменшення випадків ухилення від сплати митних платежів.

Для повної реалізації цих заходів необхідно провести відповідні законодавчі зміни та забезпечити належне навчання митних працівників. Водночас важливо врахувати, що ефективність реформ залежатиме від загальної стабілізації економіки та завершення військових дій, які зараз значно ускладнюють митне адміністрування. У майбутньому дослідження можуть бути спрямовані на розробку стандартних методів оцінювання ефективності реформ та вдосконалення механізмів міжнародної співпраці в митній сфері.

Список використаних джерел:

1. Alcohol smuggling surges in Lithuania in 2020 – customs official. *LRT.lt*. URL: <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1367619/alcohol-smuggling-surges-in-lithuania-in-2020-customs-official>
2. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 9 жовтня 2013 року про встановлення Митного кодексу Союзу. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13#Text